

Nr. 20.
An. X.
1886.

Gherl'a
15/27
Oct.

FAMILIAR

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

BABET'A.

Romanu.

(Urmare.)

CAPITOLULU XXXVI.

Noulu doctoru.

Jonica nu putuse merge dela Vien'a la Parisu, cá se-'si dobândesca de-acolo unic'a recomandatiune valabila fara contestatiune in societatea româna, nu se putuse duce, cá-ci inca Radu declarase, cá nu mai este in stare a-i trimite banii trebuintiosi pentru caletori'a, siederea si studiulu la Parisu. Totusiu pentru a-si dá unu aeru frantuzescu, Jonica 'si schimbase numele. Din Jonica Radulescu se facuse le Docteur Jean Radoleano.

Examenulu de nostrificatiune, pe care ori-ce doctoru de medicina trebuie se-l depuna la facultatea din Bucuresci, inainte de a puté incepe prax'a, 'lu trecu domnulu Jean cu bunu succesu, asiá incátu nu-i mai lipsiá altu nimicu pentru a fi unu doctoru dupa tota form'a decátu clienti séu pacienti.

Audise, cá directorulu generalu alu serviciului sanitaru de pe atunci studiasé cá si elu totu la universitatea dela Vien'a, si cá copilarise prin Ardélu.

Cei care i-i spuneau acést'a, 'lu sfatuiá totu-odata se-i faca o visita, si sè se inchine protectiunei s'ale.

Domnulu Dr. Jean Radoleano trasesé de-o camdata la unu hotelu. La usi'a odâii s'ale pusesé o

placa cu inscriptiunea Dr. etc. ordinéza dela 10—12 ore pentru seraci gratuitu dela 3—4. Apoi se anunciasé prin tóte jurnalele capitalei, inse tóte astea le facuse fara nici unu efectu; nu veniá nimeni, nici macaru seraci la consultatiuni gratuite.

Vediéndu un'a cá ast'a, se decisé a face visit'a directorului generalu, cu tóte cá n'aveá nici o recomandatiune cátra elu, si cu tóte, cá aflase multe detaiuri, care de care mai puçinu incuragiatóre de manier'a cu care tractá d.-lu doctoru generalu visitele ce i-se dedeau preste totu, dar' mai cu séma visitele de categorie cum erá si a s'a.

Directorulu generalu siedeá in apropierea hotelului.

Jonica crediú cu tóte astea, cá trebuie se mérga in trasura la visita, parte pentru a dá directorului cinstea cuvenita, parte inse pentru a-si dá sie-si aplombulu cuviintiosu.

Mai aveá inca vre-o câtiv'a franci in punga, cá-ci venindu dela Vien'a trecuse pe la Ulmeni si vediusé pe lelea Maria, care pastrase pe sém'a lui in unu unghiu alu casei o sumulitia fórte considerabila pentru impregiurarile lor, si fusesé fericita, cá „Domnulu lor“ se indurase a le primí din mânile ei.

Cându ajunse la directorulu generalu o trasura stá dinaintea scarii, ér' din trasura se coboriá unu moşneagu mititelu, cu barba carunta, cu obrazii scufundati, dar' cu ochi vioi.

Jonica oprí dinaintea portii, si sari din birje tocmai in momentulu, cându moşnegulu, care se dase din trasura, se intorsesé cátra scara, între care 'si dirigeá si Jonica pasii sei.

„Cine esti d-ta?“ — Țu întrebă moșnegulu restitu, fixându-lu totu-o-data cu o privire petrun-dietóre.

Audindu acésta întrebare si tonulu cu care fusé rostitu, Jonica indata 'si dete cu parerea, cá moșnegulu trebuie se fia stapênulu casei, adica directorulu generalu alu serviciului sanitaru, si se grabi a respunde cu glasulu seu celu umilitu.

„Doctorulu Jean Radoleano, dela universita-tea din Vien'a.“

„D-ta esti, asiá, bine cá te vedu!“

Acésta exclamare, cu care se oprisé direc-torulu pe peronulu scarei, i-i pareá lui Jonica de buna prevestire, deci acceptá cu unu zimbetu pre-venitoru incheierea vorbei incepute.

„Cum amu cetitu numele d-tale,“ — con-tinuá directorulu, ér' Jonica intinsé urechi'a cu atentiune si mai mare. — „mi-amu dîsu indata éta . . .“

O tusa séca i-i taia directorului firulu vorbirei.

Jonica zimbiá mereu cu cea mai mare pre-venientia.

„Éta . . .“ — reluá directorulu — „unulu din acei prostolani care si-a schimonositu numele, diu Jonu a lui Radu, Jean Radoleano . . . ce vréi domnule,“ — o rupsé apoi directorulu fâra de veste.

Doctorulu Jean Radoleano i-si pierdú cum-petulu tocmai cum si-lu pierde si omulu, cându vediéndu, cá are se calce susu, nu gasesce spriginu petiorului seu. Elu se inrosí si tacú.

„Spuneái cá esti dela Universitatea Vienei,“ — urmá directorulu generalu.

„Da, d-le directoru generalu.“

„Românu de dincolo?“

„Da, d-le directoru generalu.“

„Vina susu!“

„Nu mai indrasnescu se ve incomodezu.“

„Flécuri, poftimu treci inainte,“ — dîsè di-rectorulu aretându spre usi'a scarei cu o mâna atátu de imperiósá, încátu Jonica nu mai avú cu-ragiulu de-a contradíce, ci deschisé usi'a si urcá treptele urmatu de generalulu seu, care boncâniá necontentitu.

Dupa-ce sosira susu, intrara in odaí'a de or-dinatiune a doctorului directoru.

„Cându pleci?“ — întrebá acest'a pe Jonica din chiar' seninu.

Bietulu doctoru nou inholbá nisce ochi spa-riati cátra directorulu generalu.

„Ori — continuá acest'a observându uimi-rea visitei s'ale, — ai pusu de gându se stái aici in Bucuresci?“

„Déca nu se gasesce cumv'a vre-o statiune in alta parte,“ — respunsé Jonica cu totulu de-concentratu, cá-ci nu sciá, cá directorulu generalu luase obiceiulu a întrebá pe ori-cine vine la elu: „cându pleci?“

„Statiune, n'amu vreme se-ti procuru o sta-tiune. Ai o locuintia aici?“

„Da, d-le directoru generalu, amu trasu có-lea la „Hotelulu Londonu, adio!“ — Jonica n'aveá

o rabdare pré lunga, o pierduse fačia cu directo-rulu generalu si voiá se plece.

Acestui'a i-i impuneáu tocmai acei ómeni, cari nu faceáu casu de elu; ast'feliu bruscheti'a noului doctoru i-lu domolí.

„La Hotelulu Londonu, si de-acolo ti-a tre-buitu trasura pana aici coconasiule, — dîse elu apucându-lu de unu nasture alu gherocului. — Asiá, bine, de câte-ori nu-mi va conveni se mergu unde me chiama, voiu trimite lumea la d-ta.“

„Multiamescu d-le directoru,“ — replicá Jo-nica si esí turbatu pe usia afara.

„De-mi va suride noroculu vre-o dóne sep-temâni inca totu asiá precumu mi-a surisu pâna acumu,“ — i-si dîse elu trântindu-se pe canapea, dupa-ce ajunsé a casa, — „va trebui se me gân-descu ori la alta meserie, ori se plecu din Româ-ni'a. — Ast'a se fia ace'a tíera fagaduita,“ — con-tinuá elu dupa o pauza, — „de care visamu noi arde-lenii din fraged'a nóstra copilarie, cá de unu pe-cioru de raiu, unde prin rîuri curge lapte si miere, unde stradele orasielorú suntú podite cu galbeni, încátu n'ai decátu a te plecá pentru a-ti umpleá buzunarele . . . Aș! Nimeni nu voiesce se scie de tine. Unulu te rîde, déca i-i spui, cá ai studiatu la Vien'a, cá-ci dîce elu, ce poti invetiá dela Nemti, altula, cá acestu directoru generalu, te tíene de reu, cá nu ti-ai pastratu numele rusticu, unulu asiá, altulu altmintrea dar' nici unulu nu te ia in consideratiune . . . De ar' veni baremi vre-unu seracu, se facu o cura dupa gustulu Ger-manilorú liberi, se-lu tamadiuescu prin o lovitura de bastonu, séu dându-i o strașnica palma . . . Dar' nu s'aréta nimeni!“ . . .

„Cându nu va voi se mérga unde-lu va che-má, va tramite lumea la mine, asiá dîse d-nulu directoru generalu. De buna séma si-a batutu jocu de mine, cu acést'a. Elu care trece de celu mai lacomu si celu mai avaru se refuze o visita . . . da, póte la vr'unu seracu . . . in midiloculu noptii . . .“

Erá aprópe desperatu noulu doctoru, asiá de desperatu încátu nu mai esí in ace'a séra, ci remasé acasa asceptându pâna târdíu sér'a, cá dór' i-i va veni vr'unu bolnavu.

Inzadaru inse.

Cátra unspredece óre se culcá, injurându pe domnulu directoru generalu si pe toti bolnavii din Bucuresci, cari nu voiáu se scie de elu.

Avea inse nedreptate de a desperá si a se indoi de sinceritatea directorului generalu, cáci, dupa cum vomu vedé la rëndulu seu, chiaru a dóu'a dí i-i tramisé unu pacientu bunu.

CAPITOLUL XXXVII.

Apoplezi'a.

Poteá óre domnulu Sasanu se refuze crucea de comandoru alu ordinului numitu steu'a Ro-mâniei?

Nu, nici decum!

Ómeni mai puçinu vanitosi decátu dînsulu n'ar' fi fostu in stare se resiste acestei ispite.

Dam'a de onóre dela curtea dómnei Elisavet'a î-i dase se întielega, cã devenindu socru alu vítézului Tomiti'a Ciurescu, nu i-se va poté refusá acést'a distincțiune, pentru meritele sale documentate prin inființierea ambulantei.

In urm'a acestei informațiuni, tatalu Lenitiei de-abia mai puteá acceptá insanatosiarea fostului seu baiatu de pravalie si actualulu seu locotenentu Tomiti'a Ciurescu, pentru a-lu îmbraciosiá cá ginere bine venitu.

Dar' bucuri'a s'a aveá se fie tulburata!

Babet'a care dupa cum scimn traia in parere cá Tomiti'a este fiulu ei, si care nu voia se dee de o piedeca neînlaturabila a casatoriei sale cu Domnulu Sasanu, i declará acestui'a in tonu categoricu, cá indata ce se va invoi la cununi'a Lenitiei cu Tomiti'a î-lu va denunția la parchetu pentru otravirea copilei s'ale.

Êta esplicarea ulterioara a acelei convorbiri ce avuse Babet'a cu Tomiti'a, cându acest'a venise pentru prim'a óra dupa insanatosiarea s'a in cas'a Sasanului.

Cetitorii noștrii au asistatu la acést'a întrevorbire si-si voru fi reamintindu, cá in ce modu se terminá ace'a întrevorbire.

Babet'a aflá cá Tomiti'a nu erá fiulu ei si ast'felu se invoi a nu se mai opune casatoriei s'ale. Acést'a se celebrá, si domnulu Sasanu 'si primi decoratiunea.

Ce ómeni fericiți.

Da, dupa aparinția, in realitate inse Tomiti'a de-si 'si vedisê visulu cu ochii si cá soțulu Lenitiei ar' fi potutu traí dile dalbe, nu erá nici decumu fericitu.

Banuielile cari le concepisê fația cu guvernant'a si in consecinția si fația cu socru seu nu-i dedeáu pace.

Aceste banuieli, care nu adormisera niciodata in sufletulu seu, fura atințiate pâna la nesuferire de cocón'a Tic'a, care audindu de casatori'a lui, gasise ocaziune a-i vorbi si a-i spune despre inovatfrea de furtu, cu care î-lu inegrise Babet'a dinaintea ei, cându cu inrolarea in armat'a României.

Tomiti'a, pentru a domoli pe cocón'a Tic'a, î-i spusê, cá cei din casa credusera in adeveru ce'a ce î-i spusese nemtióic'a, dar', cá tóte s'ar' fi lamuritu pe urma. Elu inse din ce mergeá, erá mai tare convinsu, cá Babet'a comisesê crim'a de omoru asupr'a dómnei Sasanu, care i-se imputá, si cá domnulu Sasanu erá complicele ei.

Acést'a convințione î-i munciá necontentitu spiritulu.

„Datori'a de omu cinstitu — filosofá elu adese-ori, — me face se consideru totu afara de dreptu si se denunțiu pe acést'a sierpóica, riscându chiar' a-mi pierde amorulu soției mele. Dar' parol'a mea de onóre ce i-am datu, ba juramêntulu ce amu depusu?“ — urmâ elu apoi, se opri inse aici, fãra a-si dá respunsu la acést'a întrebare.

Tomiti'a credeá, cá implinesce datori'a de omu cinstitu, care dându-si parol'a de onóre nu o

póte calcá cu nici unu pretiu, pe elu inse î-lu refneá mai multu frie'a, cá Leniti'a si tóta lumea se nu afe, cá este copilu dia flori.

N'avuse curagiulu a spune ast'a soției s'ale, precumu si-o propusese a o face, chiar' inaintea casatoriei s'ale, ér' Babet'a de bubu séma si-ar' fi resbnatu cu divulgarea acestui secretu, déca elu s'ar' fi decisu a o dá pe mânule justitiei.

Positiunea Tomitiei, in locu sê se amelioreze deveniá din ce in ce totu mai nesuferita, cá-ci Leniti'a si Sofi'a din ce mergeá stimá totu mai multu pe afurisit'a de nemtióica. De ce? fiindcã Babet'a urmarindu necurmatu tiênt'a de-a deveni soți'a d.-lui Sasanu, se purtá cu atâta gingasie si ingrigire cu ele, încátu le fermecase cu totul.

Uitasera cu totul de urfitele banuieli, care resarisera in sufletele loru dupa mórtea mamei loru; nu numai cá uitasera, ci déca ar' fi venitu cinev'a se le dovedesca adeverulu acelor banuieli, nu lar' fi crediutu, ba ar' fi prinsu o ura de mórte in contra acelu omu.

Tomiti'a sêntise acést'a dispozițiune a nevetei si a cumnatei s'ale, deci î-si impuse a-sila tacere si fația de ele, dar' totusi nu erá in stare a se stapâni intru atâta, încátu se nu se sênta aversiunea ce aveá impotriv'a nemtióicei.

Babet'a erá unu spiritulu fórte rafinatu. Nu întrebuintiá nici-o-data forti'a decátu numai unde erá neaperatu de lipsa, ci cautá a-si ajunge tiênt'a prin blândetia, prin dulcétia si prin prevenientia.

Scimn cá domnulu Sasanu erá cumu amu díce silitu a se casatori cu dên's'a. Ea de-si cunosceá poterea influenției s'ale purcese din complicitatea loru la mórtea d.-nei Sasanu, aveá destulu tactu a nu mai aminti nici-o-data de acést'a crima. Din contra se siliá a o face uitata si se purtá cu tóta cochetari'a unei femei, care voiesce se cuceresca si se stapânesca necurmatu anim'a unui barbatu.

Domnulu Sasanu se facusê unu omu fórte pocitu. Nimeni nu-i mai poteá face pe placu. Se credeá celu mai cu miute omu din lume decându primisê crucea de comandoru alu stelei României.

Aproposito de merite la decernarea decoratiunelor române. Astea au ajunsu mai reu decumu ajunse odinióra decoratiunea legiunei de onóre franceze, despre care unu omu spiritualu dísesê: este rusíne a fi decoratu cu crucea legiunei de onóre si érase rusíne de a nu fi decoratu.

Noi cunóscemu pe unu têneru comerciantu, ba amu poté díce calfa de comerciantu, care de cându s'a pomenitu in lume, n'a avutu nici unu meritu, nici macaru acel'a de-a fi scrisu vre-odata unu singuru rêndu fãra gresiela gramaticala si ortografica, care a primitu o cruce românesca, si càru'i'a î-i este rusíne de a si-o aniná de pieptu, cá ci i-se pare lucru pré mojicescu de-a o purtá.

Domnului Sasanu, decându se facusê comandoru nu-i mai impuneá nimeni afara de Babet'a. Zimbetulu ei celu sarcasticu î-i taia torentulu celu mai furiosu de vorbe. Dar' Babet'a nu numai cá î-i impuneá ci î-i preocupá tóte gândirile lui.

Nemtióic'a se pricepeá a pune in purtarea ei fačia cu elu unu farmecu, a cárei esentia nu suntemu in stare de-a o esplicá, care inse erá destulu de puternicu pentru a subjugá pe acestu omu.

De câte-ori veniá acasa trebuia se deá de Babet'a. O surprindeá in odai'a s'a, arangiându-i mész'a de scrisu, ori apoi de altadata unu tîpetu petrundietoriu f-lu chiemá in odai'a ei, unde o gasiá lungita pe divanu, fàra sêmtiri, in aparintia lesinata . . . asiá încátu trebuia se-i vina intru ajutoriu.

Sciá se-i deá in glasu intr'unu modu fórte ingeniosu. Totu-de-a-un'a, in desele loru dispute, cându casnice, cându de o importantia mai mare, pàreá cã superioritatea lui o silise a se întórce la parerea lui. Acész'a f-lu maguliá si f-i asigurá simpatiile lui.

De cându, in scen'a dupa mórtea d.-nei Sasanu, f-i storsesè promisiunea, cã o va luá in casatorie indata ce va espirá anulu de doliu, ea nu pomeni nici-o-data cu unu cuvêntu macaru de acést'a promisiune; elu inse cu tóte astea n'o uitasè.

Evenimentele politice, resboiulu, isgonirea Tomitiei, reintórcerea acestui'a, cununi'a lui cu fiia-s'a Leniti'a, nimicu nu recise sêmtimele s'ale cãtra guvernanta, ér' in dñu'a cându espirá terminulu de doliu, domnulu Sasanu intorcându-se a casa chiemá pe ginere-seu Tomiti'a in odai'a s'a particulara, si f-i declara, cã se va casatori cu Babet'a.

Tomiti'a pareá cã si lovitu de trasnetu, la audirea acestei declaratiuni categorice.

O séma de vreme nu fù in stare a-i raspunde nimicu.

Domnulu Sasanu vediéndu pe ginere-seu mutu, schimbà la fejie si incepù se tremure.

Intielese, cã descoperirea s'a uimisè pe Tomiti'a.

Pe semne, pentru a scapá de esplicatiuni neplacute, nici nu asceptá cã sè se desmeticésca ginere-seu, ci plecá.

Tomiti'a alergà indata la Leniti'a. Filosofu s'a ajunse la capetu. De-sf f-i spusèsè guvernanta, cã se va maritá dupa socru-seu, Tomiti'a sperasè, cã domnulu Sasanu nu se va dá in acést'a privintia dupa poff'a guvernantei. Vediéndu acumu, cã se insielase, voiá cu ajutoriulu soçiei s'ale se zadar-nicésca planulu Babetei.

Leniti'a inse, dupa-ce ascultase plângerea Tomitiei, raspunsè:

„Nu gasescu nici unu reu in hotarfirea tata-meu.“

„Babet'a se-mi fie sócra!“ — esclamá Tomiti'a ingrozitu.

„De ce nu? Mai bine ea decátu o straina!“

„De ce nu! Cumu poti intrebá asiá? Ai uitatu ce spuneá lumea de ea si de tata-teu. Acést'a casatorie nu ar' confirmá óre din nou banuielile ómeniloru?“

„Eu dñu tocmai dimpotriva, — raspunsè Leniti'a. — Déca guvernanta s'ar' sêmfi vinovata de crim'a, ce cu nedreptu f-i se imputa, credu, cã ea

ar' fi cea de-âutâia, care ar' fugi de ori-ce lucru, ce ar' poté se intarésca banuielile lumiei.“

„Da, ai dreptate, ea nu se sêmte vinovata, cu tóte, cã dupa deplin'a mea convingere a comisu crim'a, nu se sêmte dñu, fiindca s'a deprinsu cu crim'a si a pierdutu ori-ce sêmfire in acést'a privintia.“

„Tomitia, moderéza-te. Nu sciu ce se credu de turbarea t'a in contr'a unei fiintie, care dupa tóte merita recunoscinti'a nóstra, cã-ci ei avemu se multiamimu totu ce scimu eu si cu sora-mea.“

Leniti'a voiá se continue inca pe acestu tonu, dar' vediéndu Tomiti'a, cã nu o va scóte la cale cu ea, mersè érasu la socru-seu.

Domnulu Sasanu nu erá singuru.

Nemtióic'a cea afurisita, erá in odaie la dñsulu.

„Bine cã vñi“, — dñse domnulu Sasanu cãtra Tomiti'a.

Siedeá pe divanu si pàreá fórte obositu, bolnavu chiar'. Tremuriciulu, de care fusesè apucatu dejá cându vorbise mai nainte cu Tomiti'a, nu f-lu parasisè de locu.

Mai cu séma mân'a s'a cea stênga tremurá necontentitu.

„Amu doritu se-ti vorbescu!“ — dñse Tomiti'a cu sfiala.

„Si eu,“ — raspunsè domnulu Sasanu, a cãrui limba se incurcá, asiá încátu nu mai vorbiá curatu, ci bálbaia.

„Dar' ce'a-ce amu se-ti spunu nu suferè presenti'a domnisiórei Babet'a“, — replicá Tomiti'a.

„Eu inse,“ — reluá socru-seu, totu mai tare, — „vo . . . voiescu se vor . . . bescu toc . . . mai de Ba . . . ba . . . bet'a, . . . chiemati si fe . . . fe . . . tele.“

Babet'a alergà se chime pe Leniti'a si pe Sofi'a.

Tomiti'a voiá sè se profite de ocaziune pentru a spune socrului seu intre patru ochi, ce f-lu arde la anima, dar' spre spaim'a s'a, vediù, cã domnulu Sasanu de-o-data se facusè mototolu.

„Tata draga!“ — strigà elu si sarì se-lu redice.

In acestu momentu sosi Babet'a cu fetele d.-lui Sasanu.

„Vai, tata, ce 'tí-e!“ — strigà Sofi'a spariata.

Domnulu Sasanu deschise ochii, si vediéndu pe ficele s'ale incepù se plânga.

„Iute, de graba unu doctoru,“ — tîpà guvernanta, cã si esita din fire.

(Va urmá.)

TEOCHARU ALEXI.

PRE TREPTELE CLAUSTRULUI.

IDEALULU PIERDUTU.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Sér'a erá tardfe, nu se audieá decátu sgotulu surdu alu orasiului... me sêntiám trista, — asiu fi voitu se plângu, dar' nu poteám n'aveám nici unu motivu, care m'ar' fi scusatú in ochii loru. — Mam'a Virginiei veni si ea la noi, ferestrele eráu deschise, lun'a luminá camer'a intr'unu modu placutu... preferiám se nu aprindemu lamp'a... Matusi'a mea, care esia din cându in cându, plecá in fine si nu mai veni. Virginia se asiediá la pianu, ér' eu siedeám gânditóre la capulu celu-alaltu alu camerei si privindu ceriulu cântám incetisioru... De-odata sêntfi pe cinev'a aprópe de mine, si cum lasasemi a lene o mâna pe spatele fotoliului ce ocupám, o mâna straina, ardiatóre se lasá se cadia incetisioru pre a mea... La contactulu ei am tresaritu fâra voia-mi... vofi se mi-o retragu, dar' audfi vócea lui Costica, care plecându-se spre mine 'mi dîse incetisioru cu óre-care dulce reprosiu:

— Te-am spariatu d.-sióra!... Nu este asia cá me ierti...?

— Te iertu ingânáiu eu fórte emotionata, fâra a-mi retrace mân'a... pre care Costica o apucá si stringându-o usioru intr'ale s'ale o sarutá mai de multe-ori.

Erám emotionata, remasesemi pironita in locu; in acelu momentu verulu meu, care esise, reveni, — cum 'lu vediú intrându Costica merse spre elu si amendoi se retrasera in camer'a loru.

Nu mai audiam nimicu in giurulu mieu decátu vócea lui care 'mi diceá: „me ierti...“ nu-mi mai esia din minte manier'a cu care-mi aparusé in acea séra. Tóte aceste idei me zapacisé... emotiunile contrarii ce-mi napadia sufletulu, nu-mi dá tîmpu se cugetu, se fiu stapêna pe actiunile mele... pe resolutiunea mea in fine.

Costica terminasé clasele si acum se prepará de baccalaureatu. Nu aveámu de a petrece multu tîmpu impreuna, de-óre-ce indata ce aveá se reusiésca cá se se inscrie la vre-o facultate, erá intre noi si amorulu meu o bariera cá m'anevoia de distrusu... De-si nu erám sigura cá elu me iubesc, eu totusi me lasái cu totul in pornirea animei mele.

A dóu'a dí inse cându reveni, intemplarea facú cá se fiu singura acasa... Cându 'lu vediú intrându, deveni confusa, me rosli fâra voia, ingânái câteav'a conviute si fiindu-ca anima 'mi bateá cu putere, 'mi luái lucrulu si me incercái se lucrzu... Elu nu dîse nimicu, dar' de siguru cum trebe se fi fostu eu óre-cum palida, me întrebá decá am fostu bolnava... Din parte-mi me incercái a suride, si dupa-ce i-i multiemfi, i dîsêi cu óre-care sila:

— Bolnava!? Amu eu aerulu de a suferi?... Me privi indelungu...

— Maria!... 'mi dîse elu petrecându-si mân'a dupa tali'a mea, Maria!... me iubesci si te silesci a-mi ascunde... uite tremuri... De ce te temi de mine, care te iubescu decându te-am vediutu, .. care in visale mele cá studentu ai fostu ace'a ce me inspirái, 'mi dá curagiulu de a lucrá... Maria... aibi acést'a incredere in mine, si D.-diu ne va aprobá, ne va uní chiar', — cá-ci unde este amoru si credintia acolo este si protecti'a lui Domnedieu.

Nu sciám ce se respundu... Temeri si sperantie navaliáu in mintea mea, in sufletulu meu. 'Lu lasái multu tîmpu se vorbésca, in urma 'lu respinsei usioru dîcându-i:

— Amorul meu n'ar' servi intru nimicu decá nu va fi aprobatu de parintele meu...

Voiam se me aretu mai tare decum eram!...

— Dar' decá elu nu ar aprobá?... 'mi dîse Costica.

— Ce ai face d.-t'a decá ai fi in locul meu?

— M'asiu conduce de anima mea, — respunsé elu.

— Dî mai bine cá impregiarile voru decide, obiectái eu redicându-me si fortiându-me a aretá óre-care indiferentia.

— Maria! Maria! — strigá elu cu o espansiune dorerósa... Te iubescu prea multu! In mândri'a t'a nu fi atátu de cruda cá se me respingi!... Marturisesce mai bine, cá te vei silfi a convinge pre parentele teu se ne unésca. Vomu plecá impreuna la Parisu, póte straini... necunoscuti... dati studiului si amorului nostru vomu fi atátu de fericiti. Eu caré-ti cunoscú intentiunile si care scfu ce idei are tatalu teu, voiescu se te ajutu, — se impartasimu entusiásmulu... ambitiunile... precumu vomu impartasí iubirea.

Nu promisei nimicu precisu, decátu f-i dedei sperantia cá me voiu decide a vorbi tatalui meu.

Prezându vorbiám acestea aveám aerulu nepasatoriu... distratu... ér' nici decumu afectuosu... fusei alt'feliu decum 'mi dictá anima, ... cu tóte acestea me vedeám din ce in ce invinsa... si asiu fi cadiautu in aste lupte, decá elu care se preumblá prin camera nu-si luá pelari'a si precându se pregatiá se ésa...

— Adio! d.-sóra! — 'mi dîse elu, — speru cá fiindu prea buna ve-ti iertá cutezanti'a mea...

— Adio! d.-nule! — respunsei eu salutându, dar' fâra a-lu privi. — Cându trecú pre sub ferést'r'a camerei ce ocupám 'mi aruncái ochii in strada se vedu decá va mai privi spre mine. 'Lu urmái ast'feliu pâna disparú; si dupa mersulu seu celu grabitu intielesei cátu trebuia se fia de superatu... cátu suferia!...

Cugetându la mine care 'lu iubiám, la elu care 'mi faceá o propunere atátu de loiala, la tat'a acáru severitate si ambitiune o sciám, cáci pentru nimicu in lume nu ar' fi consêmtitu a me casatorfi cu unu june studentu seracu, acarú

munca si inteligentia nu-i dá garantii solide pentru viitoriu?... Elu fiindu materialistu nu sciá se apreçeze calitatile si frumósele perspective ce presentá viitoriulu lui Costica... Tóte aceste cugetari si obstacole 'mi implurá sufletulu de amaratiune, — dar' nu aveám nici o sperantia... nu poteám luá nici o hotarire... tóte eráu mai presusu de fortiele mele!...

(Va urmá.)

PAULIN'A C. Z. ROVINARU.

CAS'A DE SUB COLINA.

— O istorie din Carpati. —

(Urmare.)

Mániosu f-i urmá judele si chiar' cându o pierdù dinaintea ochiloru de dincolo, elu pasí pe punte. Furi'a s'a turbata f-i rapí pacea receruta la trecerea puntei periculósa, care numai la unu capetu erá proptita, si se totu legáná.

Calcat'au elu reu in iritatiunea s'a, séu cá s'a mişcatu cumv'a trunchiulu arborelui puçinu din locu — cine ar' poteá-o spune? — Destulu, cá cumu ajunsese pe la mediuloculu ogasiului. f-i pierdù eculibrulu si dându unu tîpetu asurdítoriu, cadiù cu capulu in josu in adâncime.

Ingroziti alergara slugitorii la gur'a prapastiei, si vediusera tóte cumu s'a întemplatu. La strigatele loru dupa ajutoriu, Stanciu celu betránu cu fiulu seu esíra indata afara. Cândú audí Joanu despre nenorocirea întemplata, alergá numai decátu in casa, f-si aduse din camera o funie grósa, pe acést'a se slobodí gendarmulu in josu si scóse pe nefericitulu jude din adâncime. Acest'a erá ametítu si gemeá greu.

Elu cádiuse cu céfa pe unu bolovanu din stânca si erá atátu de reu vatematu încátu mórtea f-i erá sigura. Betránulu Stanciu luá lumin'a de céra, o aprinsé si se apropiá incetu. Inaintea ranitului ingenunchiá, f-i puse lumin'a in mân'a drepta, care spéndiurá amortíta în josu, apoi incepù a díce o rogatiune de mórte. Si cei'alalti f-si luara pelariile de pe capu si ingenunchiara.

Nenorocitul f-si deschisè ochii, éراسi f-si venisè in fire. Unu momentu priví confusu la betránulu si ómenii sei, apoi redicá mân'a drepta, in care tiéneá lumin'a aprinsa, o asiediá pe pieptu si incepù a rostí cuvintele rogatiunei. Cându sfêrsí judele rogatiunea, încercá a se redicá, inse indata cadiù éراسi inapoi si unu pèuru de sânge isbucni din gura. Ochii f-i esíra din capu, elu gemeá, oftá si suspiná grosavu.

„Mân'a atotuputernicului te-a ajunsu domnule alu satului, si ce ti-am spusu eu mai inainte s'a implinitu,“ — graí moşnegulu. — „Nu mai tiéne multu, pâna-ce vei fí silitu se dáí socotéla despre

tóte fâra-de-legile t'ale. Gândescete la nedreptatile, cari chiar' acum a-i făcutu casei acesteia si întórce éراسi spre bine ce-ti mai este cu potintia!“

„Stanciule! — rácni judele, — tu dici, cá — m'a ajunsu pedéps'a, — tu nu esti profetu, nici unu omu nu póte sci, cându si pentru-ce i-se curma...“

Ací se impededá, nu mai potù graí câteva secunde. Se pareá cá nesce fiori reci f-i sgâdariau totu corpulu.

„Stanciule, — oftá elu de-odata cá desperatu, — Stanciule, acést'a f-mi sfaríma anim'a, cându gândescu, cá chiar' tu te aflási a-mi tiéne lumin'a de mórte!“

„Déca este asiá, nu voiescu se-ti mai inmultiescu chinurile“, — respunse moşnegulu scólându-se.

„Remâi, pentru D.-dieu, remâi, nu asiá amu întielesu, nu asiá, nu asiá!...“

Intr'ace'a gendarmulu esí afara si acumu vení inapoi cu apa rece si cu o cârpa uda, care voiá se o puna pe capulu ranitului.

„Trebue se moru acumu, spune-mi e asiá?“ — 'lu întrebá pe acést'a.

„D.-dieu scie cumu va fí,“ — respunse gendarmulu, încercându a redicá capulu judelei.

„Lasa-me in pace, — díse acést'a — si nu me mai chinú. Respunsulu teu mi-o spune, si eu insumi o sêmtiu, cá mi-a venitu césulu din urma... Stanciule, eu nu potu se moriu, nu voiú se moriu, pâna nu... Stanciule... O! D.-dieulu meu! me audi tu Stanciule, me întielegi tu?“

„Eu te audu si te întielegu.“

„Cu fetiorulu teu suntu impacatu, decându a lucitu securea lui de-asupra capului meu, inse nu cu nevést'a si cu tine!... Mi-amu batutu jocu de perulu teu celu câruntu si amu risu de suferintiele t'ale... De m'ai calcá acumu cu petiórele, — de m'ai ocarí mi s'ar' pareá, cá ai tóta dreptatea a-o face! — Dar' ace'a, cá tu mi-ai pusu lumin'a sântíta in mâna, cá ai dísu o rogatiune pentru mine, care amu voitu se derímu noroculu teu si a copiiloru tei, ast'a-mi rupe anim'a, ast'a mi-a adusu la cunoscentia reutatea mea.“

Elu tacù obositu, cá-ci abiá mai resufá, apoi facù unu semnu repede cu mân'a stânga.

„Lasati-ne singuri ómeni buni, mergeti de-ací, vréu se fiu singuru cu Stanciu... Ba nu, nu, remâneti! Voi toti se auditi si se sciti! — Eu nu potu se moriu fâra de-a ve spune, cá eu judele vostru amu fostu unu misielu, unu insielatoriu, calcatoriulu de juramentu...“

Ómenii se uitara ingroziti unulu la altulu, unii f-si facura cruce; numai gendarmulu díse liniscitu: „Elu vorbesce in aiurire. Caderea grea i-a tulburatu mintile.“

„O Domnedieule! eu nu vorbescu in aiurire, — gemù ranitulu spariatu si pusè mân'a drepta pe anima, — credeti-me, mintea mea e de totu limpede, si eu ve marturisescu adeverulu... Ascultati! — Eu amu falsificatu cólele de dare, amu introdusu in datoriile cele vechi datori'a de dare

a lui Stanciu, si amu nimicitu acele foi din care s'ar' fi potutu dovedi falsificarea. Eu amu voitu se le vëndu lucrurile cu sil'a spre a aduce ómenii acesti'a la sapa de lemnu si nu m'amu stavilitu pâna-ce gândiamu, cà mi-amu ajunsu scopulu. Din resbuunare m'amu fãcutu neomu, unu misielu dar vrëu se me pocaescu pâna nu e prea târdiu.

„Voi toti cunósce-ti cas'a si livedile de mai susu, care erãu ale lui Danila Mog'a tat'a nevestei! Eu amu scosu pe stapãnulu de mai nainte din casa si avere pentru-cã fët'a lui m'a respinsu. Eu ve juru, cà me caescu reu, si cà se me pocaescu, dáu inapoi mos'a ace'a cu livedi cu totu, ficeii lui Danila, nevést'a Stanciului çelui tãneru.

„Voiti voi se le spune-ti acestea inaintea judetiului, dëca o veti face se ve daruésca D.-diu capetu fericitu vietiei vóstre!“

„Fii liniscitu primare, noi o vomu face acést'a!“ — dîsera ómenii indoiosiati.

„D.-diu se ve resplátësca, acum potu mori liniscitu!“ siopti judele si façi'a lui, pe care se poteã ceti pâna-aci chinurile si suferintiele s'ale sufletesci, de-odata se inseninã. — „Stanciule dà-mi mân'a t'a cà semnu cà me-ai iertatu.“

Moşnegulu f-i intinsè mân'a, pe care rãnitulu o apucã si o strinse cu multiamire. Inca unu minutu privi elu cu o cautatura tiapena, cu ochii inholbati la cei din pregiurulu seu, mai unu suspinu greu f-i redicã pieptulu, ochii 'si pierdura lumin'a, judele din satu dela Valeni stã inaintea acelui jude vecinicu la care nu este deschilinire intre cei avuti si cei seraci!

In loculu lucrurilor celoru zelogite asi-diara acum pe celu mortu in caru pre crengi verdi si frundie de feriga, apoi plecara mereu spre satu. Mii de stele luciãu pe ceriu, nóptea erã cãm spre sfërsitu, cându oprira boii pre còm'a muntelui; inainte de a plecã la vale de aci poteãi aveã ultim'a priveviste spre colina. Decãtra resaritu vesteã unu cercu auriu, ce se trageã la pólele orizontului, reversatulu zoriloru unei dfile frumóse, si scaldatu in reflexulu aceloru radie straluciã acoperisiulu casei simple de lemnu.

Precum aruncara norii grei trasnetulu nimitoriu in fagulu de lângã casa ferindu-o pre acést'a, ast'feliu o ferì provedinti'a divina si de nefericirea, care o amenintiã atãtu de grozavu. Nóptea infri-cosiata a grigielora se finì si o deminétia nóua plina de sperantie placute sosì pentru ómenii din cas'a de sub colina.

(Dr. Albert Amlacher.)

Lucreti'a Frentiu.

Notitie. — **Mucedíel'a panei** se delatura in urmatoriulu modu: Pãnea próspera, cumu se scóte din cuptoriu, se baga intr'unu sacu, in care se mai afla pe paretu puçina faina, si adeca. pãnila se jaca asiã, cà cõj'a arsa séu de-asupr'a a unei pãni se fia impreunata cu cõj'a arsa a celei'álalte si asiã mai departe. Saculu plinu se léga si se acatia liberu intr'unu locu aerosu. Inainte de mãncare pãnea trebuie periatã cu o peria curatã, — se pune apoi in pivnitã, unde are se stee tóta nóptea inainte de diu'a, in carea are se fie consumatã; prin acést'a se móie cõj'a éراسi si in modulu acést'a se póte tiené pãnea 4--6 septemãni, fãra a se uscã séu mucedí.

Leacu contr'a friguriloru. Unu bunu si ieftinu leacu de-a face se incete indata frigurile intermitente este urmatoriulu: A pune in apa o mica cõja de visínu tãneru, taiata meruntu, a bate ap'a bine si a bé din ea din dóue in dóue óre cãte o linguritia in timpulu friguriloru. A nu mari nici-odata acéstã dosa, cà-ci cõj'a de visínu cere a fi intrebuintatiã cu bagare de séma.

Degetariulu celu de-antain fù fabricatu in Octombrie 1684, decãtra argintarulu Nicolae van Bensheton, care inventase acestu obiectu pentru a garantã degetele cele mici ale dómnei cugetariloru sale, Myrfremv van Rensselaer. — Industri'a engleza fù cea dintãiu, care puse in practica acéstã idee; dar' degetarele cele mai frumóse fura fabricate in Chin'a, unde au form'a unei flori de lotosu, o planta africana.

Glume. — **Capitanulu si femeia s'a.** Unu capitanu grecu retiènutu captiviu de unu óre-care Hagi-Stavros, adresã femeiei s'ale un'a scrisóre, a càruí pasagiuu principalu erã urmatoriulu: — „Rescumperarea mea este fixata la o mie de „drahme; dëca nu va fi versata la 15 curentu, mi „se va taiã nasulu; la 16, urechile; la 17, buz'a „superióra; la 18, buz'a inferióra; la 19, mórtea „me va acceptã.“

Femeia s'a, in lacrimi, se puse in campanie spre a gasi banii trebuintiosi. Inse la 15, ea nu adunase decãtu 300 drahme, la 16, patru sute, la 17 siese sute, nu avù mii'a de drahme decãtu la 18, celu din urma terminu.

— Barbatulu meu trebuie se fie inspaimèntatoriu de slutu acum'a — dîse ea, — retiènu mii'a de drahme spre a face o noua casatorie in conditiuni bune!

In drumulu de feru. Unu caletoriu f-si scóte capulu pe feréstr'a vagonului, si incepe se strige cuprinsu de cea mai mare frica:

— Ah! Domnedieulu meu, ce nenorocire! . . . éca unu trenu care vine spre noi cu iutiél'a cea mai mare! avemu se fimu cu totulu sdroboti! . . .

— Ce spui! . . . esclamá unu altu caletoriu din acel'asi compartimentu; si eu amu facutu prosti'a cà se iau unu biletu de ducere si întórcere . . .

La unu esamenu de religinne.

Preotulu: Ce este Domnedieu?

Elevulu: Tatalu tuturoru.

Preotulu: Dar' cu fiulu cumu remãne?

Elevulu: Cându va muri tatalu remãne elu.

➡ Toti numerii urmatori voru costã celu pucinu din cate 2 cõle + invelitóri'a. ➡

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Gherl'a Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu.